

הגאון הגדול רבי ברוך שמואל הכהן דויטש שליט"א

פירוש דברי התורה הקדושה - זה קודש קדשים ממש!

מִן הָרֶבֶךְ שֶׁן הִתְיַחֵס לְדַבְרִים מֵעֵין אֵלֶּה וּכְתַב דְּבָרִים בְּרוּרִים: "בְּדוּרְנוּ דוֹר הִיתוּם, לְהַכְרִיעַ כְּפִי קִטְנוֹת דַּעַתְם בְּפִירוּשֵׁי הָרַאשׁוֹנִים דְּלֹא כְרַשׁ", כְּפִי שְׁכַל הַמַּחְבֵּר, וְגַם מְכַנִּיסִים שֶׁם מִפִּירוּשֵׁי הָאֲחֵרוֹנִים כְּפִי הַכְרַעַת שְׁכַל הַמַּחְבֵּר מֵהַ לִּלְקֹט, וְקוֹבְעִים שֶׁזֶהוּ פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל דָּבָר, דְּלֹא כְרַשׁ", וְזֶהוּ הַמוֹמְלָץ לִלְמַד לְתַלְמִידִים, וְהִיא פְּרָצָה נוֹרָאָה, אֲשֶׁר הִיתָה צְרִיכָה לְהַחֲרִיד לֵב כָּל שׁוֹמֵעַ, כִּי אַחֲרִיתָהּ מִי יִשׁוּרְנוּ, וְגַם הַפִּירוּשִׁים עֲצָמָם שֶׁהֵבִיאוּ, רֵאִיתִי שֶׁנִּכְשְׁלוּ גַם בְּזֶה"

הַפִּירוּשׁ הַפֶּשׁוּט שֶׁל הַמִּילִים כְּפִי שֶׁנִּשְׁמַע לָנוּ. 'עֶזֶר כִּנְגִדוֹ', רַשׁ"י מִפְּרֵשׁ זָכָה - עֶזֶר, לֹא זָכָה - כִּנְגִדוֹ, וְאִילוּ הֵם פִּירְשׁוּ עֶזֶר שִׁיעֲמוּד לִנְגִדוֹ לְעֶזֶר לוֹ, וְלֹא שֶׁמוֹ לִיבֵם לְהַבְדִּיל הַתְּהוֹמִי בֵּין לִנְגִדוֹ בֵּל' לְבִין כִּנְגִדוֹ בֵּכ', אֲבָל גַּם לֹלֵא זֶה, רַשׁ"י הֵבִין שֶׁכֶּךְ צָרִיךְ לִפְרֹשׁ אֶת 'עֶזֶר כִּנְגִדוֹ', מִנֵּין הַחֻצְפָּה לְבֹא וּלְנִסּוֹת לִפְרֹשׁ כְּפֶשׁוּטוֹ מִמֶּשׁ, לְנִסּוֹת שֶׁכֶּךְ יִבְיִנוּ אֶת פִּירוּשׁ הַמִּילִים, וּמִמִּילָא יִתְיַחֲסוּ לְרַשׁ"י כִּי מִדְּרַשׁ אֲגִדָּה'.

עֲצָם הַחִפּוּשׁ כָּאֵן עַל פִּירוּשׁ כְּמָה שִׁיּוּתֵר אֲרָצִי וּפֶשׁוּט, זֶה בְּעִיָּה בְּפָנֵי עֲצָמָה, וְעוֹד הַכְּנִיסוֹ פְּנִימָה תְּמִיד אֶת הָרַאשׁ' שֶׁלֵּהֶם...

'צַהֵר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה', לְחַד מִ"ד זֶה אֲבָן טוֹבָה שְׁמֵאִירָה, וְהוֹקְשָׁה לָהֶם אֵיךְ מִרְגְּלִית יִכּוֹלָה לְהֵאִיר, וְתִירְצוּ שֶׁהוּא הַדִּלִּיק נִרְוֹת... לְמָה הֵם מְכַנִּיסִים אֶת הָרַאשׁ שֶׁלֵּהֶם לְתוֹךְ פִּירוּשׁ הַפֶּסוּק? הֵם יוֹדְעִים לֹא שֶׁלֹּא הִייתָה פֶּעַם אֲבָן טוֹבָה שֶׁעֲשֵׂתָה אֹר?

לֹא נִכְנַס לְסִיבּוֹת שֶׁהֵם כָּתְבוּ אֶת זֶה, וְלֹא לְסִיבָּה שֶׁל הַשֵּׁם הַבְּלָתִי רָאוּי שֶׁהֵם הֵבִיאוּ לְלִיקוּט שֶׁלֵּהֶם. הֵרָאוּ לִי שֶׁגַם הֵם צִיִּינוּ שֶׁהֵם הֵבִיאוּ אֶת הַבְּעִייתוֹת שֶׁבָּזָה, לְקִרְאָה לְכֹאֲלוֹ דְּבָרִים 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא', וּבִרְגֵעַ הָאֲחֵרוֹן בְּהוֹצָאָה לְאוֹר הַחֲלִיטוֹ לְקִרְאָה לִזֶּה כֵּךְ.

הַבְּעִיָּה כִּרְגֵעַ הִיא שֶׁהַחֹמֶשׁ הַזֶּה נִכְנַס בְּצִיבּוֹר כְּתַחֲלִיף לְלִימוּד רַשׁ"י, שֶׁהֵרִי סְבוּרִים - בְּטַעוֹת - שֶׁהוּא בָּא לִפְרֹשׁ אֶת פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, וּמִמִּילָא הִרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁאֵינָם רָאוּיִם לְתוֹרָא 'פֶּשׁוּט' נִכְנָסִים לְלִיבֵם שֶׁל הַלּוּמִדִּים, וְזֹאת עוֹד בְּתוֹסֶפֶת שֶׁל מִילִים שֶׁלֵּהֶם, שֶׁזֶה חֲמוּר מְאֹד. הַמִּשְׁכִּילִים תְּמִיד נּוֹפְפוּ בִּכְךָ שֶׁהַחֲרָדִים לֹא נִצְמָדִים לִפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בְּמִילִים, מַחֲמַת הַדְּרָשׁוֹת שֶׁל חו"ל...

וּמִלְבַּד כָּל זֶה צָרִיךְ לְדַעַת, בְּפִירוּשׁ רַשׁ"י יֵשׁ קְדוּשָׁה, הַחֲזוֹן אִישׁ אִמֵּר שֶׁזֶה מְבִיא לִירֵאת שָׁמַיִם. רַבִּינוּ תָּם אִמֵּר שֶׁהוּא לֹא הִיָּה יִכּוֹל לְכָתוּב כֹּזֶה פִּירוּשׁ, לְרֹב גְּדֻלוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְבִיא הַחֲדִיד"א בִּשְׁם הַגְּדוֹלִים. בְּתוֹבוֹת מֵהַר"ל (חֲדָשׁוֹת קַפָּה) כָּתוּב שֶׁפִּירוּשׁ רַשׁ"י "נִכְתַּב בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ, וְד' נָתַן בְּפִיהֶם אֶת הַמִּילִים הַנִּכְוֹנוֹת". וּבִשְׁל"ה שְׁבוּעוֹת דָּף ל' כָּתַב "כִּי כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֶׁל רַשׁ"י יֵשׁ בּוֹ עֲנִיִּינִים נִסְתָּרִים מוֹפְלָאִים כִּי חִיבֵר הַחִיבּוּר שֶׁלּוֹ בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ" עֵי"ש.

מִפְּרָשִׁים - 'אֵל תִּסְמוֹךְ עַל הַשְּׁמוּעָה', זֶה מִמֶּשׁ לֹא נִכּוֹן! לֹא כָּתוּב בְּפֶסוּק שֶׁמְדוּבֵר בִּשְׁמוּעוֹת', הֵרִי מְדוּבֵר כְּבֵר אַחֲרֵי שֶׁבָּאוּ עֲדִים, וְאַעֲפִ"כ הַצְרִיכָה הַתּוֹרָה שֶׁבַע חֲקִירוֹת וּדְרִישׁוֹת, וְזֶה מָה שֶׁמִּפְּרֹשׁ רַשׁ"י, 'כִּי תִשְׁמַע' - אֹמֵר הַסֵּפֶר, פִּירוּשׁוֹ רַק אַחֲרֵי שֶׁבָּאוּ עֲדִים וְכָבֵר שְׁמַעַת, אֲבָל אֵין צָרִיךְ לַחֲפֹשׁ אַחֵר זֶה, וְאִילוּ הֵם מוֹסִיפִים דְּבָר שֶׁלֹּא שִׁיךְ לְשֵׁם כָּלִל - 'אֵל תִּסְמוֹךְ לְשְׁמוּעוֹת'.

עַד כְּמָה שְׁנִיתָן לְרֵאוֹת, בְּכָל מְקוֹם שֶׁרַשׁ"י וְהַמִּפְרָשִׁים הַעִיֻּקְרִיִּים מִפְּרָשִׁים בְּצוּרָה 'גְּבוּהָה' מִשְׁהוֹ רֹחַנִי, הֵם שִׁנּוּ אֶת זֶה לִפִּירוּשׁ גִּשְׁמִי אֲרָצִי; אִם רַשׁ"י כּוֹתֵב 'רוּחַ אֱלֹקִים' כִּסָּא הַכְּבוֹד, הֵם כּוֹתְבִים 'רוּחַ' כְּפֶשׁוּטוֹ; כְּשֶׁכָּתוּב 'וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם', הֵם מִפְּרָשִׁים שֶׁהוּאִיל וְאֱלֹקִים זֶה לְשׁוֹן רַבִּים, לָכֵן לֹא קֵשָׁה שֶׁכָּתוּב נַעֲשֶׂה בְּלִשׁוֹן רַבִּים, זֶה מִמֶּשׁ נִגְדָּה אֶת חו"ל.

הַנּוּשָׂא הוּא לֹא דוּגְמָאוֹת, מְדוּבֵר עַל אֲנָשִׁים שֶׁהַחֲלִיטוֹ שֶׁהֵם מְבִינִים מֵהוּ פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, וּבְמוֹצָהָ הֵם עוֹשִׂים שִׁיָּהִיָּה תְּמִיד דְּלֹא כְרַשׁ"י. צָרִיךְ לְהִבִּין, אִם רַשׁ"י מְבִיא מִדְּרַשׁ עַל פֶּסוּק מְסוּיִים, פִּירוּשׁוֹ שֶׁהוּא הֵבִין שֶׁזֶהוּ פִּירוּשׁוֹ שֶׁל הַפֶּסוּק, וְלֹא

כִּיּוֹן שִׁישְׁנָה סַעֲרָה גְּדוּלָּה בְּצִיבּוֹר, לְאַחַר הַדְּבָרִים שֶׁנִּאֲמָרוּ כִּנְגִדוֹ הַפִּירוּשׁ 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא', חָשׁוֹב לְכוּן וּלְדִיִּיק כְּמָה דְּבָרִים. יִשְׁנֵם שֶׁהַתְּחִילוֹ לְדוֹן אֲוֹדוֹת הַעוֹרְכִים עֲצָמָם, הָאֵם אִם שִׁיכִים לְחַבּוּרָה הַקְּלוּקֶלֶת הַקּוֹרֵאת לְעֲצָמָה 'בֵּית מִדְּרַשׁ הַגִּרָּא', וְכָבֵר הוֹקְעוּ בִּ"ה מִתּוֹךְ הַקֵּהל, אוֹ שֶׁאֵינָם שִׁיכִים אֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת הַדִּיּוֹן, לְמַדְנוּ מִמֶּרְן הָרֶבֶךְ שֶׁךְ זִיעַ"א שֶׁהַדִּיּוֹן צָרִיךְ לְהִיּוֹת לְגוֹפּוֹ שֶׁל נוּשָׂא.

הַנוּשָׂא הוּא עַל הַפִּירוּשׁ, וְלֹא פַחוֹת מִכֶּךְ, עַל שְׁמוֹ הַיּוֹמֵרנִי 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא', וְזֶה דְּבָר שֶׁרָאוּי לְבַאֵר יוֹתֵר.

אִם אָדָם מוֹצִיא סֵפֶר 'לִיקוּטֵי דְּבָרִים מְעַנִּינִים בְּרַאשׁוֹנִים וּבְאַחֲרוֹנִים', זֶה דְּבָר אֶחָד, אֲבָל אִם הוּא בּוֹחֵר לְקִרְאָה לְסֵפֶר בִּשְׁם 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא', הֵרִי זֶה אֹמֵר שֶׁהוּא הוּא זֶה שִׁיקְבַע מֵהוּ פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, הוּא יִבְחֹר לְפִי שְׁכָלוֹ וּלְפִי דַעַתּוֹ אִיזָה פִּירוּשׁ נִרְאָה לוֹ יוֹתֵר מֵתֵאִים לְהִיּוֹת 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא'. הוּא אֵינוֹ נִצְמָד לְמִפְרֹשׁ מְסוּיִים וּמִכְפִּיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֲלֵיו, אֲלֹא בּוֹחֵר כָּל פֶּעַם לְפִי הַבְּנָתוֹ שֶׁלּוֹ אֶת מִי לְהֵבִיא, וְעוֹד מַעַז לְקִרְאָה לְהַבְנָה הַשְּׁטַחִית שִׁישׁ לְאָדָם בְּזִמְנֵינוּ שֶׁזֶה הוּא 'פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא', זֹאת כְּשֶׁהַעִיֻּקֵּר הַחֲשׁוֹב בִּיּוֹתֵר אֲצִלוֹ הוּא - לֹא כְּמוֹ רַשׁ"י...

צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁפִּירוּשׁ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, זֶה קוֹדֵשׁ קְדָשִׁים מִמֶּשׁ.

מִן הָרֶבֶךְ שֶׁךְ עֲצָמוֹ הִתְיַחֵס לְדַבְרִים מֵעֵין אֵלֶּה וּכְתַב דְּבָרִים בְּרוּרִים: "הִנֵּה, בְּדוּרְנוּ דוֹר הִיתוּם, לְהַכְרִיעַ כְּפִי קִטְנוֹת דַּעַתְם בְּפִירוּשֵׁי הָרַאשׁוֹנִים דְּלֹא כְרַשׁ", כְּפִי שְׁכַל הַמַּחְבֵּר, וְגַם מְכַנִּיסִים שֶׁם מִפִּירוּשֵׁי הָאֲחֵרוֹנִים כְּפִי הַכְרַעַת שְׁכַל הַמַּחְבֵּר מֵהַ לִּלְקֹט, וְקוֹבְעִים שֶׁזֶהוּ פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל דָּבָר, דְּלֹא כְרַשׁ", וְזֶהוּ הַמוֹמְלָץ לִלְמַד לְתַלְמִידִים, וְהִיא פְּרָצָה נוֹרָאָה, אֲשֶׁר הִיתָה צְרִיכָה לְהַחֲרִיד לֵב כָּל שׁוֹמֵעַ, כִּי אַחֲרִיתָהּ מִי יִשׁוּרְנוּ, וְגַם הַפִּירוּשִׁים עֲצָמָם שֶׁהֵבִיאוּ, רֵאִיתִי שֶׁנִּכְשְׁלוּ גַם בְּזֶה".

הָאֲמָת הִיא שֶׁגַם עַל עֲצָם הַפִּירוּשׁ, פֶּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא הָאֲמִיתִי הוּא לֹא תְּמִיד רַק הַמִּילִים שֶׁכְּתוּבוֹת בְּתוֹךְ הַפֶּסוּק. נִנְקוּט דוּגְמָא שֶׁהֵרָאוּ לִי שֶׁהֵם עֲצָמָם הֵבִיאוּ בְּנִסְיוֹן לְהֵרָאוֹת שֶׁהֵם כֵּן בְּסִדֵּר, לְגַבִּי עִיר הַנִּדְחָת כָּתוּב 'וְדִרְשָׁתָּ וְחִקְרָתָּ וְשָׁאֲלָתָּ הֵיטֵב', וְהֵם